

De Heckelaert - Hofstede

anno 1665

Bijdrage tot de plaatselijke geschiedenis Belsele - Sint-Niklaas
Beschrijvende brochure : eigenaars-bewoners

door W. Maes

BIBLIOTHECA WASIANA
SINT-NIKLAAS

W26.0217

Uitgave in eigen beheer. Alle rechten voorbehouden.

Nadruk verboden. Besteladres : Schrijberg 203, 9111 Sint-Niklaas

Bib Sint-Niklaas

30003008086724

W26.0217

De Anthonius Teckelaert Hofstede
te Sint-Niklaas-Belzele
anno 1665

" De hofstede is als het orgaan van de stam
en het orgaan van zijn voortbestaan "

(La Varende)

Zin, waarde en pracht van onze hofsteden

Algemeen gezien

"Onze boerderijen verdienen beslist de belangstelling van onze heemkundigen en maken wezenlijk deel uit van onze eigen Europese cultuur" aldus het woord van wijlen Dr. Weyns.

Het zijn TEKENS in de tijd : tekens van vormgeworden cultuur, sprekende geschiedenis. De openluchtmusea van Arnhem, Skansen, Detmold, Cloppenburg en ons Bokrijk zijn er een daadwerkelijk toonbeeld van.

De boerderijen sluiten vaak een gans eigen bijzondere wereld in zich op. Nergens in een bepaalde levensruimte is de 'erfenis' der eeuwen dan ook zo aanzienlijk als op de hofstede.

Hofstede en adel : een merkwaardig verband !

In beide begrippen zit iets gemeenschappelijks, een gelijke gedachte, inhoud en toepassing. Het woord HOF doet het hem. Hier is de gemeenschappelijke betekenis : de voortgezette op de grondidee toegepaste naamgeving : hof.

"Hus en Hoff" is een uitdrukking die verband houdt met de grondbetekenis van het woord boer, grond, woning.

- "Boer" komt oorspronkelijk van het middelhoogduits 'Bure' d.w.z. de man vastgehecht aan heem, hof, huis en land. Vandaar hofstede : woonplaats van de boer.
- Wanneer, oorspronkelijk mensen die een bezitting hadden, een erfgoed van grond en huis, te samen kwamen voor beraad, dan heette deze vorm van samenwerking : 'adel'.

Hoezeer adeldom en hofstede verbonden zijn, blijkt hieruit, dat het woord 'hof' nog immer de aanduiding is, enerzijds voor het werkterrein van de boer en anderzijds voor het verblijf van de edelman, de koning, de vorst.

Boer en adel was in de oudste tijden hetzelfde.

Strict genomen is 'hofstede' aanvankelijk een boerderij die bij een kasteel hoort. Een leen of een vrij familiegoed (sibbe) dergelijke hofsteden ontstonden in de middeleeuwen ook op gronden van kloosters en de abdijen.

Ook de NAAMGEVING voor onze boerderijen, verschilt van gewest tot gewest. Zo spreekt men van :

- WINNING in Limburg;
- HOEF in de Antwerpse Kempen;
- PACHTHOF in Brabant
- HOFSTEDE in het oude graafschap Vlaanderen
- ERF in de streek van de Voer en van Overmaas

De Waaslandse hoeve

De oude Waaslandse hoeve onderscheidt zich door haar openheid en vriendelijk uiterlijk. Ze pronkt met haar meest open zijde naar de straat gekêerd, zodat ze een goed overzicht biedt van haar architecturale waarde en van de bedrijfsindeling.

De Waaslandse hoeve blijkt alzo niets te willen verbergen. Zij vormt daarbij een schril contrast met de gesloten en vaak imponerende boerderijenbouw in Brabant en Haspengouw. Spijtig genoeg blijven er nog slechts enkele typische Waaslandse hofsteden over. De **Eeckelaert-Hofstede** blijft er een sterk getuigenis van.

De verzorgde bakstenenvoorgevel is opgesmukt met zandstenen omspanningen aan ramen en deuren. Ook de typische dakkapel ontbreekt niet.

- In de jaren 1600 - 1700 werd de bouwschoonheid van onze hofsteden als enig ter wereld geroemd.

Markies d'Humières schreef in 1677 aan Louvois, Minister van Lod. XVI : *'De bouwschoonheid der hofsteden in Vlaanderen is enig ter wereld'*.

- Meer dan 150 jaar geleden toonde de Duitser F. Von Scherz zich eveneens opgetogen over de vormschoonheid en de cultuurwaarde van onze hofsteden. Hij reisde einde 18de, begin 19de eeuw door Vlaanderen en schreef in 1807-1811 zijn standaardwerk 'Anleitung zur Kenntniss der Belgische Lantwirtschaft'. In deel 2 van dit werk beschreef hij de Waaslandse hoevegebouwen in volgende lovende bewoordingen :

"De landelijke gebouwen in het Land van Waas, schijnen mij de eenvoudigste en de gemakkelijkste te zijn van alle hofsteden der Nederlanden. Bij de opbouw van schuren, stallen en wagenshop worden doorgaans veel hout gebruikt. De wooninrichting is van baksteen, rein en gemakkelijk; Ze staat meestal op de achtergrond van een grote met gras bezaaide hof. De twee, drie andere hoevegebouwen liggen er rondom zonder regelmaat. Dit alles wordt omsloten door een geschoren haag of is door grachten omwald. Een hekken wijst de ingang aan. Het uitzicht van het pachthof is even landelijk en aangenaam en gezellig bij het bewonen ervan".

- Meer uitvoerige beschrijvingen van Waaslandse Hoeven vinden we in : **"De oude hoeven in het Land van Waas"** door Dr. A. De Groodt. Standaard-boekhandel 1955. Eeckelaert-hofstede daarin blz. 85, 109
- Uitvoerig fotomateriaal vindt men in : **"Kijk op het Waasland"**, een foto-kijkboek, uitgegeven door de Verzamelaarsvrienden Nieuwkerken-Sint-Niklaas 1977. De Eeckelaert-hofstede blz. 101, 102

*De hofstede
door de eeuwen heen ...*

De hofstede was achtereenvolgens in het bezit van :

- de familie **EECKELAERT** Anthonius § Anna

Langs het huwelijk van Elizabeth Eeckelaert § Martinus Van Remoortere in de familie **VAN REMOORTERE** (tot 1815)

- door verkoop aan de familie **MOREEL** (tot 1878)

- door verkoop aan de familie **ROBERT**, de eigenaars verpachtten de hofstede.

Sinds begin deze eeuw in bezit van de familie **DE MEESTER - SMET** en **MAES - DE MEESTER**.

- Momenteel eigendom van de familie **J. Maes - Van Hoye**.

Geschiedkundige situering

Zoals U wellicht reeds bekend is, is Belsele reeds vanaf 1217 een afzonderlijke parochie, waar de bevolking zich vooral toeleegde op de landbouw. Deze 'Parochie' werd gerechtelijk bestuurd door de **Vierschaer van Belsele en Sinay**. Samen vormden dus beide gemeenten één vierschaart met één meien en ieder jaar afwisselend 3 of 4 schepenen, in beide gemeenten, die anders voor hun bestuurlijke zaken van elkaar volledig gescheiden waren. De landbouw-uitbating te Belsele gaat waarschijnlijk zeer ver terug, zodat het niet verwonderlijk is, dat we in de middeleeuwen nog tal van oude heerlijheden (leenhoven met een eigen rechtpraak) kenden.

De oudste en de belangrijkste was deze van 't **Hof** te Belselse (waar thans het bisschoppelijk domein is).

Van deze heerlijkheid en van tal van andere uit de omgeving had de Eeckelaert-hofstede gronden 'te wette gaan'. Heel wat landgoederen 'sorteren onder' de heerlijkheden van Ter Walle, Ter Poorte, Ter Vaerebeke, Ter Meulen, Ter Straten, Wijnvelde, e.a. (Cfr Staat van Goed anno 1693 - Rijksarchief). Ontegensprekelijk oefenden talrijke abdijen jarenlang een stimulerende invloed uit op de landbouwuitbating binnen Belsele. Zo moet de invloed van de abdij van Boudelo en van Roosenberg aanzienlijk zijn geweest. Ook de St.-Baafsabdij bezit hier heel wat gronden. De huidige hoeve 't Dubbelhof, gelegen achter de Eeckelaert-hofstede, behoorde tot deze abdij. De Eeckelaert-hofstede zelf heeft in 1665 echter niet meer behoord tot een bepaalde heerlijkheid of abdij als geheel; ze behoorde echter tot de zgn 'Keure' van het Land van Waas. Ze ging dus 'te wette onder', 'sorteerde onder' de Keure in 't algemeen, zonder gerechtelijk onder één of andere heerlijkheid of abdij te sorteren. Gerechtelijk en bestuurlijk viel de hofstede onder de vierschaar van Belsele en Sinay, op haar beurt onder het hoofdcollege van het Land van Waes en onder de Raad van Vlaanderen.

Ze valt daarom te aanzien als een zelfstandige herenhoeve, ontstaan in 1665 dank zij een zeer begoede familie **EECKELAERT**. Zij bouwde de hofstede tijdens het Spaans bewind (1555 - 1713) een tijd dat hier te lande de betrekkelijke rust na de godsdiensttroebelen van de hervorming (geuzentijd) was teruggekeerd.

Rond 1660 telde de parochie Belsele 1400 zielen; een 90 tal kleine en grotere hofsteden, enkele graanmolens en bierbrouwerijen. Er werd handel gedreven in hout, brēm en sparren. Toen reeds bestond de herberg 'De duizend appelkens' op het kruispunt 'Schreyberg'. toch moet de Eeckelaert-hofstede toen reeds een ophefmakend bouwwerk geweest zijn, gesitueerd in een eerder onvruchtbare streek. Een van adel verwante familie Eeckelaert, die hier heel wat gronden bezat en verpachtte, vond het wellicht minder erg dat de hofstede in een eerdere onvruchtbare streek was gelegen, daar zij nog heel wat gronden bezat in de vruchtbare landbouwwijken van toen : het Loopvelt, 't Waterschoot, 't Moestjen ...

Geografische situering

Kadastraal werd de hofstede steeds gesitueerd in de wijk 't Schoonhout. Voor de plaatsaanduiding echter werd n de 17, 18de eeuw bijna steeds de naam Schreyberg gebruikt.

In de Franse tijd droeg het : 'Maison 324/183 Schreyberg'

In de telling 1847-1856 Schreyberg nr. 19.

Vanaf de telling 1881-1890, tot 1977, spreekt men van Hofstraat. Momenteel na de fusie werd terug de naam 'Schreyberg' opgehaald.

Beide namen 'Schoonhout' en 'Schreyberg' duiden dezelfde oorsprong aan : nl. de onvruchtbare bodemstreek, met veel bos en struikgewas. 'Schrey' dient te worden verklaard als 'kreupelhout'.

Ook de oude akkernamen die tot de hofstede behoorden, duiden dezelfde onvruchtbaarheid aan van de wijk. Zo behoorde tot de hofstede (ten tijde van de familie Van Remoortere)

- het bruynlandt
- de braemlanden
- den heckenacker

Dezelfde opvatting, is duidelijk merkbaar, als we de grootte van de landgoederen en de hofstede vergelijken met de prijziggrootte (uitgedrukt in roeden). Als Prijzij-grootte rekende men het soort kadastraal inkomen (de vruchtbare oppervlakte).

zo werd in 1703 voor de hofstede aangegeven 358 roeden groot, maar slechts 243 prijzij-roeden.

Ook de naam 'Patotterij' met als oude schrijfwijze 'Pertotterij' wordt thans aanzien als een vervorming van 'pertisserij' of 'patrijzenjacht', wat weer wijst op de bosrijke buurt.

Op de Caerte Figurative 1701 ... 1703 ... door landmeter Van Landeghem (hangt op het oud-gemeentehuis te Belsele).

In het bijhorend kaartenboek is de wijk schoonhout besproken en beschreven vanaf F° 179. De hofstede is er gesitueerd op 'de weg van Sinay naer Waesmunster' onder de nummers 28, 29, 30, Als eigenaars :

nr. 28 : Martijnus Van Remoortere en de Weesen Anthonius Eeckelaert

nr. 29, 30 : De Weesen Anthonius Eeckelaert.

- Vader Anthonius Eeckelaert was in 1701 toen de kaart werd opgemaakt reeds overleden. Martinus Van Remoortere is zijn schoonzoon, gehuwd met Elizabeth Eeckelaert. ³

- Van de Weesen Anth. Eeckelaert zijn verder in dezelfde wijk aangeduid de nrs. 16, 17, 70, 74, 75 en 65. In de latere dokumenten (Staten van goed en Registers van Ervenisse) wordt steeds naar deze kaartsituering verwezen.

Let wel ! Op het moment dat de kaart werd opgemaakt, zijn er te Belsele nog twee andere Anth. Eeckelaert in leven. Daarom is er steeds duidelijk vermeld : de Weesen Anth. Eeckelaert of anth. Eeckelaert 't Schreyberg.

De Tiende Wijk : Het Schoonhout

volgens 'Caerte Figurative', anno 1701

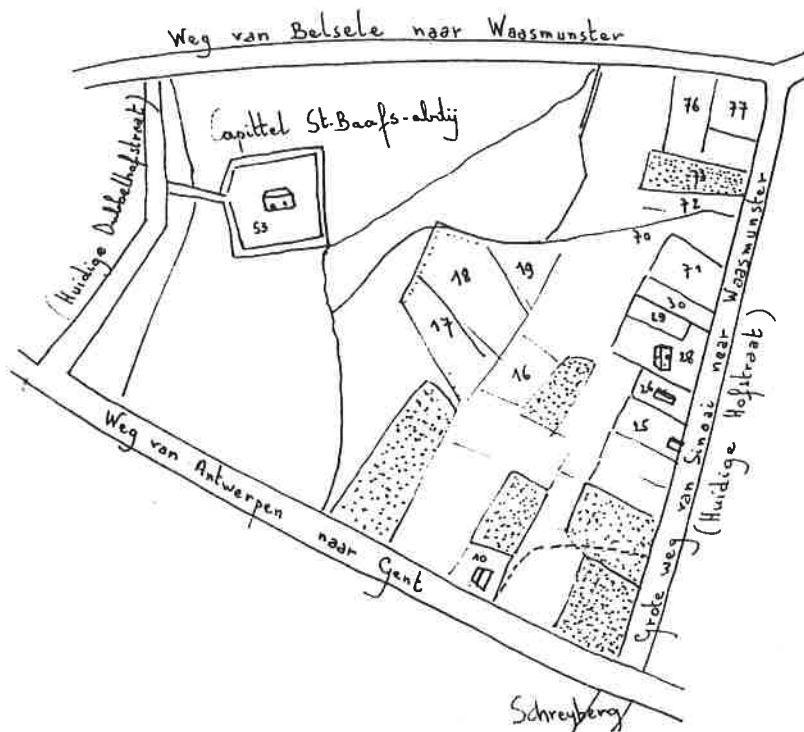
Als hofsteden werden hier vermeld :

- nr. 28, 29 : Martijnus Van Remoortere en de Weesen Anthonius EECKELAERT
- nr. 26 : Gillis Van Puyvelde-hofstede
- nr. 25 : Anthonius Van Pottelberghe-hofstede
- nr. 10 : Nicolaas Van Raemdonck hofstede
- nr. 53 : de hofstede St-BAAFS

Zoals U op bijgaande schets merkt, was er in de 17de, 18de eeuw nog heel wat bosland in deze wijk.

De nummering hierboven en op de schets, zijn de perceelnummers van de kaart.

De volledige kaart met de wijk-kaarten kan men op het gemeentehuis van Belsele bezichtigen.

*— De hofstede kwam er ...
dank zij de begoede familie Eeckelaert ...*

Deze 'van adel-stammende' en 'van adel-verwante' familie verbleef in de 15-16de eeuw vooral in de streek van Beveren, Haasdonk en Kruibeke. Vooral in de 17-18de eeuw treffen we deze familie ook aan in Belsele, Sinaai en Waasmunster. Te Belsele zelfs redelijk uitgebreid !

De naam 'Eeckelaert' heeft in de loop der eeuwen wel wat veranderingen ondergaan, en komt als dusdanig niet steeds met dezelfde schrijfwijze naar voor. Het is wel belangrijk bij de navorsing hiermee rekening te houden.

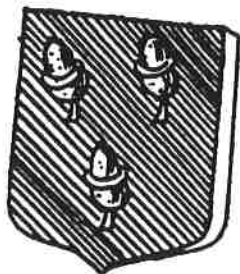
Zo vinden we in de 15de eeuw vaak de vormen : Leekellaert, Leeckelaerts, Lekellaerd,
Lekelards

In de 16de eeuw : Heeckelaert, Leeckelaert, Eeckelaert

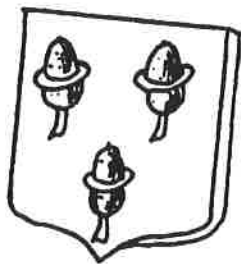
Begin 17de eeuw verdwijnt vrij algemeen en spoorloos de 'L'

Toch vinden we ook in verschillende wapenboeken nog enkele gekende wapenschilden.
o.a. Bij koller, Ritstap, de Herckenrode ...)

— *Wapenschilden
van de Familie Eeckelaert*

In sinopel (groen) 3 gesteelde eikels van goud. wapen v.
Josine Eeckelaert, dochter van Anth. Eeckelaert, echtgeno.
van Maarten Van Remoortere, gezeid de Jonge, schepene va
Sinay. (de Herckenrode)

1635 : Mathias Eeckelaert, zegelt het denom-
brement van zijn leen, gelegen binnen Belsele.
W.K.VI. nr. 6377

Voor de situering van beide wapenschild-dragers, raadpleeg de stamboom-schets van de
familie Van Remoortere.

Het centrale echtpaar, dat de hofstede liet bouwen en het eerst bewoonde is :

Antonius EECKELAERT & Anna EECKELAERT

De echtgenote Anna Eeckelaert is de dochter van bovenvermelde Mathias.

De eerste eigenaars-bewoners :

HET GEZIN ANTHONIUS EECKELAERT & ANNA EECKELAERT

Anthוניus, afkomstig van Waasmunster; Anna afkomstig van Belsele.

ANTHONIUS is de zoon van :

Mattheus Eeckelaert & Anna Grameys (gehuwd 13 juni 1615 B.)

Hun kinderen :

- Catelijne ° 25 maart 1616 te Belsele
- Tanneken (Anna) ° 5 oktober 1619 te Belsele
(huwde met Petrus Van Hollewinckel)
- Anthוניus ° 24 oktober 1627 te Waasmunster

ANNA is de dochter van

Mattheus Eeckelaert § Magriet Auwerogge

§ Margareta De Bock

Kinderen uit eerste huwelijk : (Belsele, 23 juni 1619)

- Catelijne ° 23 januari 1621 (B.)
- Amelberga ° 25 juni 1622
- Cornelius ° 10 maart 1624

Kinderen uit tweede huwelijk : (Belsele, 19 juli 1626)

- Josine ° 31 mei 1627 (B.)
- Petronella ° 27 januari 1629
- Joanna (Anna) ° 5 februari 1633
- Antone ° 28 januari 1635
- Elizabeth ° 8 juni 1637
- Susanna ° 27 oktober 1639

De vader MATTEHEEUS EECKELAERT § M. Auwerogge woonde op 'S GRAVENS HOFSTEDDE in de wijk de Couter.

Hij was de zoon van Anthוניus Eeckelaert en Joanna Verlee. (geboren 26 februari 1589 te Belsele).

Het echtpaar ANTHONIUS en ANNA EECKELAERT is, zoals blijkt uit de huwelijksakte, familie in de derde graad van elkaar. (dispensatie van het bisdom vermeld).

Ze huwden op 27 april 1652 te Belsele.

Na hun huwelijk gaan ze echter te Waasmunster wonen, zoals blijkt uit de geboorte-akten van hun eerste kinderen.

Uit de geboorte- en overlijdensakten blijkt bovendien dat het echtpaar met hun kinderen, wellicht in 1665 hun NIEUWGEBOUWDE HOFSTEDDE te BELSELE zijn komen bewonen. Immers Margareta, hun oudste dochter overleed nog te Waasmunster in 1664 en Elizabeth werd reeds in 1666 te Belsele geboren.

*Het gezin
van de bouwer-eigenaar*

**Antonius EECKELAERT & Anna EECKELAERT
& Francisca SAMAN**

Ze huwden op 27 april 1652 te Belsele en woonden aanvankelijk te Waasmunster.

Kinderen uit het eerste huwelijk (§ Anna Eeckelaert)

- Mattheus ° 12 juni 1635 (W.)
- Margareta ° 3 november 1655   † 17 mei 1664 te W.
- Susanna ° 9 december 1657   † 14 mei 1667 te B.
- Anthonius ° 15 maart 1660   † 23 december 1669 te B.
- Petronella ° 14 maart 1663   † 3 maart 1667 te B.
- Elizabeth ° 27 februari 1666 te Belsele op de hofstede

Zij is erg belangrijk bij de erf-opvolging

Ze huwt met MARTINUS VAN REMOORTERE fs Martinus

Ze overlijdt op 16 maart 1707 te Waasmunster

Het is duidelijk aan te nemen dat de jaren 1660-1670 heel wat bewogenheid voor het gezin Antonius § Anna hebben teweeggebracht. We krijgen in deze periode van slechts 10 jaar :

- 3 geboorten en 4 overlijdens
- de bouwzorgen van de hofstede
- het overlijden van MOEDER ANNA EECKELAERT
op 8 oktober 1667 slechts 36 jaar oud.

Voorals 1667 is een erg dramatisch jaar geweest. We vinden het dan ook niet uitgesloten dat deze drie overlijdens binnen één jaar, wat te maken hebben met de pestjaren die in 1666 - 1667 te Belsele voorkwamen.

Niet te verwonderen dat VADER ANTHONIUS besluit te hertrouwen met SAMAN FRANCISCA, afkomstig van Eksaarde († 7 juli 1694 (44 j oud)

Uit zijn tweede huwelijk met Saman Francisca komen de volgende kinderen :

- Petronella ° 22 november 1674 te B.
- JAN FRANS ° 25 september 1681 te B. (zal het langst van de eigen kinderen op de hofstede blijven)
- Jan ° 25 - 1685 (wellicht vroeg gestorven)

Het zijn de WEZEN Anthonius Eeckelaert die na het overlijden van hun ouders (kort na elkaar 1693 - 1694) de hofstede blijven bewonen.

Beslist heeft Anthonius Eeckelaert, zoals trouwens verschillende andere familieleden, behoord tot de 'notabelen' van zijn tijd.

ZIJN TAAK ALS BURGEMEESTER ...

Hieronder vooreerst nog een kleine passage uit "Register van Ervenisse" 1693, waaruit blijkt dat de hofstede de naam kreeg 'Burgemeester Anthonius Eeckelaert'.

Simoen Elychou jndel qualiteijt vooij den tijde. Laut
met alle de boonen so op gawide als trouwen daer op
stuwde geseleggen jndijde. Sijckou den alid ander ontrent
Hegrijberc regter deoffteide vanden burggemeestertje
Eeckelaert door wien de hofstede het vooij Laut sijnd
Woc is geselegge oopdrochide van Belsele onder
Houbrj van de goerolijtegeijt van Hof Belsele & coopsind
het vooij Laut sijnd & ondelast begaunders den
groot a twilffiaers & ander vooij goerolijtegeijt

Een burgemeester was in het Ancien Régime een soort gemeenteontvanger en werd daarom ook vaak de 'schatheffer' genoemd. Hij inde de gemeentelijke belasting op de gronden. Een burgemeester werd dan ook door de grondeigenaars van de gemeente gekozen. De aanstelling of de verkiezing gebeurde volgens de 'coutumen' van het dorp. Om de eer eraan verbonden, was het burgemeesterschap meestal erg gewild, want men beschikte over een goede assistentie en een goed geschoolde ploeg medewerkers. Toch moest de burgemeester er wat voor over hebben. Hij moest vaak zijn eigen bedrijf verwaarlozen om de 'schat' te gaan innen, op reis gaan voor geldleningen of voor het vrijkopen van militaire lasten. De burgemeesters werden bijgestaan door de gezworenen. Deze laatsten waren meestal oud-burgemeesters en samen vormden ze de gemeentelijke magistratuur. Uit deze taak, blijkt ook reeds dat de burgemeesters zelf meestal geen kleine grondbezitters waren. Ook bij Anthonius leek dit het geval, zoals uit de staat van goed bij zijn overlijden blijkt. Er is sprake van meer dan 70 akkers, tientallen bezette en onbezette renten; meer dan 30 boeren dienen nog achterstallige land- en graspachten te voldoen. Hij had eigen brouwersalaam. Zonder meer, moet hij een aanzienlijk fortuintje bij elkaar gekregen hebben. Zijn landgoederen 'gaan te wette onder' tal van heerlijkheden. Ook talrijke landgoederen zijn belast met penningrenten of korenrenten aan de kerk & armen van Belsele of Waasmunster.

*— De hofstede gaat naar
de aanverwante familie Van Remoortere ...*

(tot in 1815)

Door het huwelijk van Anthonius' dochter Elizabeth met Martinus VAN REMOORTERE komt later de hofstede als erfdeel in het bezit van deze zeer oude en grote familie.

De familie EECKELAERT en VAN REMOORTERE had reeds in vroegere generaties talrijke connecties met elkaar.

Als voornaamste vermelden we : Martinus Van Remoortere en Jossine Eeckelaert (gehuwd 1605 B.)

Bij het bestuderen van de oude dokumenten, kaartenboeken, prijziboeken e.a. is het eveneens duidelijk dat beide families heel wat bezittingen hadden, in elkanders buurt, zodat het erg begrijpelijk is dat beide families elkaar van dichtbij kenden.

Op de kaart van 1703, na het overlijden, staat Martinus Van Remoortere samen met de wezen Anthonius Eeckelaert, vermeld als eigenaar. In talrijke andere 'Staten van goed' en 'Registers van Ervenisse' zien we dat Martinus van Remoortere vaak optreedt als de leidende figuur, in naam van de wezen.

Toch zijn het de WEZEN ANTHONIUS EECKELAERT die de hofstede blijven BEWONEN na het overlijden van de ouders.

Later zijn het echter vooral de KINDEREN van het echtpaar ELIZABETH EECKELAERT en MARTINUS VAN REMOORTERE die voor de erfopvolging belangrijk zijn.

Zij huwden op 21 juni 1687 te Belsele (ook hier dispensatie nodig 3 - 4 graad bloedverwant !)

Al hun kinderen werden te WAASMUNSTER geboren :

- Anthonius ° 18 juli 1689
- **Anna Francisca** ° 28 september 1690 (huwt met Nicolas van Puyenbroecke)
- Joannes Atg. ° 28 januari 1692
- Petronella ° 13 december 1693
- **MARTINUS ADRIANUS** ° 10 januari 1695 (huwt met Joanna Isabella Verberckmoes)
- Jacobus Christof ° 21 september 1696
- Dominicus Joannes ° 9 augustus 1698
- **Joanna Marg.** ° 19 oktober 1699
- Jossine Rosa ° 1 mei 1705
- Jean Jacobus ° 18 januari 1707

Wellicht door de grote kinderlast, sterft de moeder Elizabeth nog tamelijk jong, op 16 maart 1707 te Waasmunster (40 jaar).

— *Stamboom-schets*
van de Familie Van Remoortere

Zoals we in 'Nobilaire de Pays-Bas-compl.' van De Herckenrode' kunnen lezen, bestond die zeer oude familie in de 16, 17, 18-de eeuw uit een drietal 'branches' : die van Belsele, Sinaai en Waasmunster.

We geven hieronder slechts de hoofdlijnen weer van deze reeds gepubliceerde stamboom, ten einde de familieleden die voor onze hofstede van belang waren, aan te stippen.

Baudouin VAN REMOORTERE § Gertrude van den Echaute
 Diederic Van Remoortere § ... (leen te Sint-Niklaas 1299)

Baudouin § Adelyse
 Jean § ...

Nicolas § Margareta
 Eustache § Heylweghe De Cock
 Jean § ...

Gillis § Amelberga van de Walle
 Antoon § Thomasyne De Cock (Hoofdschepen 1473)
 Jean § Cath. Maes

Gillis
 § Anna v d Vivere

Elizabeth
 § Guill. v Pottelb.

Martin
 § Eliz. Boyaert

Joanna

**tak van
 BELSELE**

**tak van
 SINAAI**

MARTIN § JOSSINE EECKELAERT
 huw 1605 Bels. (Wapenschild)

Jean

Anne
 § Josse Zaman

Elizabeth

Jossine
 § De Scheppere

Martin
 § Van Hollewinkel

**tak van
 WAASMUNSTER**

Jossine

Anna Fr.

Joannes

Mart. Adr., ...
 § Verberckmoes

Joanna Marg.

Josine ...
 (11 kinderen)

Joanna Is.

Joannes

CORNELIUS

Filippus

Maria

Judoca ...

(9 kinderen)

(tweede huwelijk)
 § JOANNES DE WILDE

... ..

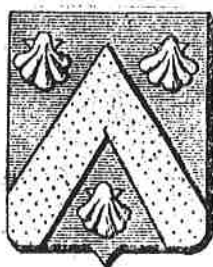

*Wapenschilden
van de Familie Van Remoortere*

Uit hetzelfde boek van 'de Herckenrode' (Nobilaire de Pays-Bas) geven we hieronder een overzicht van de meest voornamelijk aanverwante families VAN REMOORTERE, zoals ze in de uitgebreide stamboom voorkomen.

DE FAMILIE VAN REMOORTERE

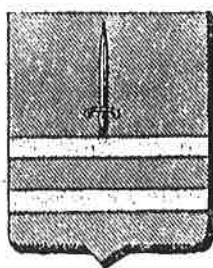
VAN DEN BERGHE

DE BUCK

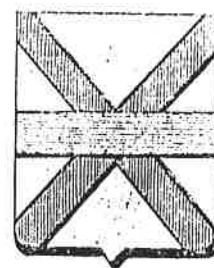
VAN CLAPDORP

VAN CAUTEREM

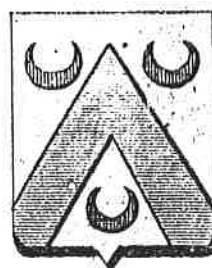
DE COCK

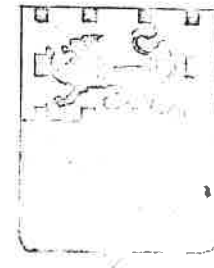
VAN DEN EECHAUTE

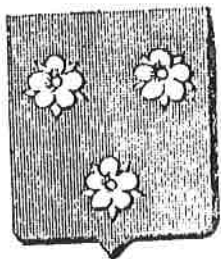
EECKELAERT

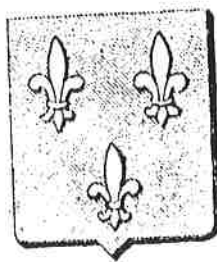
VAN GAVERE

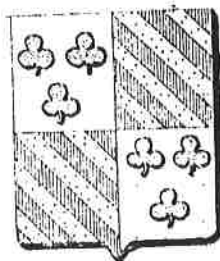
VAN GOETHEM

MAES

DE MEYERE

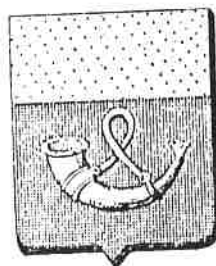
DE NAYER

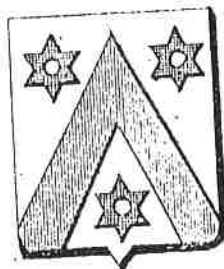
PAUWELS

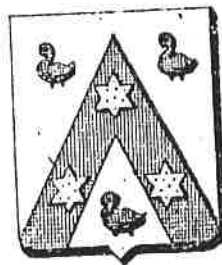
DE POSSON

VAN POTTELBERGHE

VAN REMOORTERE

THIERENS

Deze authentieke deur, met grendelslot, bewaart heel wat geheimen, over de honderden personen die er binnentraden ...

*— De hofstede in de 18de eeuw
ten tijde van de Familie Van Remoortere*

Zoals we reeds aanstipten, zijn het de **wezen Anth. Eeckelaert** die de hofstede na de dood van hun ouders blijven **bewonen**, en is het vooral het echtpaar **Elizabeth Eeckelaert & Martinus Van Remoortere** dat voor de erf-opvolging belangrijk is.

De overige wezen komen minder ter sprake, uitgenomen Jan Frans Eeckelaert die mede-erfgenaam blijft. Meermaals vinden we hem in de teksten vernoemd als 'heer en meester Joannes Frans Eeckelaert'. Hij was secretaris 'in de collegiale kercke binnen Dendermonde' zoals we in de teksten lezen.

Wellicht heeft Jan Frans Eeckelaert samen met zijn zuster Elizabeth de erf-overgang geregeld.

Uiteindelijk zien we dat later de hofstede in het bezit komt van **de kinderen van Elizabeth Eeckelaert & Martinus Van Remoortere**.

Toch zijn het enkel de volgende kinderen die bij de erf-overgang vernoemd worden :

- ANNA FRANCISCA, gehuwd met Nicolas Van Puyenbroeck in 1711. Hun zoon Filippus was priester te Vrasene.
- JOANNES AUG. Van Remoortere
- JOANNAMARG. ongetrouwd; waarschijnlijk inwonend bij haar zuster Anna Francisca.
- JOSIJNE ROSA
- MARTINUS ADRIANUS, gehuwd met Joanna Isabella VERBERCKMOES op 8 maart 1726 te Sinaai (tweede echtgenoot : J. De Wilde). Het zijn vooral deze laatstgenoemden die bij de verdere erf-opvolging 'centraal staan'.

De hele zaak werd echter nog ingewikkelder, aangezien Martinus-Adrianus in 1739 overleed, op dat ogenblik is echter zijn vader Martinus Van Remoortere, echtg. Elizabeth Eeckelaert nog in leven. Toch werd voor dit alles tussen de familie een regeling getroffen. Belangrijk vinden we volgend citaat uit staat van goed (1728-1740) f° 253-v, waar staat : 'Item compiteert aan de wezen nog een doorgaande 1/5 van 1/4 van ene behuysde hofstede, daarop de wederhelft toe komt aan mijnheer Joannes Frans Eeckelaert en een doorgaand vierde aan Joanna Van Remoortere, de ander vier delen van vijven aan het doorgaande vierde van Joannes Aug. Van Remoortere, Anna Francisca Joanna Margarita en Josyne Van Remoortere...

... gelegen binnen de prochie van Belsele, omtrent 't Schreyberg'.

Zo gesteld is het aan te nemen dat na Jan Frans Eeckelaert en de overige wezen Anth. Eeckelaert de hofstede wellicht **bewoond** is geworden door de kinderen van Elizabeth Eeckelaert & Mart. Van Remoortere.

ANTHONIUS § ANNA EECKELAERT
§ SAMAN FRANCISCA

de wezen JAN FRANS EECKELAERT
ELIZABETH EECKELAERT § MARTINUS VAN REMOORTERE

de kinderen ELIZABETH § MARTINUS

Mart. Adrianus § Verberckmoes
Joannes De Wilde § Verberckmoes

Jan Frans Eeckelaert heeft samen met Martinus van Remoortere (echtg. Elizabeth E.) (toen reeds overleden) een overeenkomst gesloten om de hofstede over te laten aan hun kinderen ANNA FRANCISCA echtg. Van Puyenbroeck en aan JOANNA MARGARITE Van Remoortere (eigendom + bewoning).

'De 25 jan 1747 gaat Sr Nicolaes Van Puyenbroeck Fs Joos en ANNA FRANCOISE Van Remoortere, 'syne huysvrouwe met consorten' een contract aan met Hr en Mr Joannes Frans Eeckelaert' ... naar dit kontrakt verwijst Janna Isabella Verberckmoes, wed Mart. Adrianus Van Remoortere in 'Register van Ervenisse' boek 1746-52 F° 103-r.

Zij zelf geeft daarbij het recht aan JOANNES DE WILDE, haar tweeden echtgenoot 'uyt erven te gaan'.

Het zijn inderdaad ANNA FRANCISCA en JOANNA Van Remoortere die in 1750 op den 19 augustus de hofstede VERKOPEN aan JOANNES DE WILDE, echtg. JOANNA ISABELLA VERBERCKMOES.

Dit staat opgetekend in 'Register van Ervenisse' 1742-52 F° 178 en vlg, waarvan de beginpassage op volgende blz staat. In deze tekst vinden we niet alleen de verkoop van de hofstede, maar ook een hele reeks omliggende akkers van de hofstede worden erin vermeld :

- de nerenacker : groot 305 roeden : in de Caerte nr. 20
- het bruynlandt ende rodt (= geroid bos) groot 606 r in de Caerte nr. 16, zijnde een volgleen onder de heerlijkheid van 't Hof te Belsele.
- de braemlanden : gr 628 roeden; Caerte nr. 17
- stuk land; Caerte nr. 18, groot 764 r palende oost het capittel van St-Baafs
- stuk land, deel van de braemlanden, genaamd den heckenacker; caerte nr. 19.

Ook in register van Ervenisse periode 1767-81 vinden we verschillende verkopen tussen Nicolas Van Puyenbroeck § Anna Francisca Van Remoortere, enerzijds en JOANNES DE WILDE § Isabella Joanna Verberckmoes anderzijds. (F° 5 vermeldt stukken land Schoonhout, in de Caerte nr. 74 en 75).

De hofstede is zo duidelijk in het bezit gekomen van JOANNES DE WILDE § JOANNA ISABELLA VERBERCKMOES.

Hieronder de beginpassage van de verkoop van de hofstede aan JOANNES DE WILDE EN JOANNA ISABELLA VERBERCKMOES.

Register van Ervenisse 1>750 F° 178 en vlg.

Merk ook hier steeds verwijzing naar de 'Caerte Figurative' ... eene behuysde hofstede in de caerte nr 28 en 29 ...!

ijenaal.
Eenen. Op den 29 august 1750 soo bekennen.
18 thijf. nicolaes van mijnenbroeck ende Jo. anna
2 deere. samse van reemore. sijne wijf.
man. naer dien sij elckanderen lot her gone naar:
ore. Schreven behoortlyck hadden geaithoriseert
ende de aith. van weder syden geaccepte
mildgaeders Jo. Joannas magrille ^{Isabelle} van
reemore d. w. ende deugnidelijck bij
sijninge verrecht te hebben - arns. Joannes
de wilde tot Belcele den welcken bij
gelijke sijninge vande selve bekent geacht
te hebben. Eene behuysde hof. met
het hoflant ende grond, ende alle de
edifitien groene ende drooge Catheylen
sob de selve gestaeln ende gelegen is binnen
de prochie van Belcele in den wick
het schoonhoit in de caerte figurative of
n. 28 en 29. Isacmen groot van gronde
705 R. paelende oost n. bockslak sijt
den coopier west de stracte ende noot

Het gezin
Martinus-Adr. Van Remoortere
& Joanna Isabelle Verberckmoes

en het tweede huwelijk

Joannes De Wilde & Joanna Isabella Verberckmoes

Martinus-Adrianus huwde met Joanna Isabella Verberckmoes op 8 maart 1726 te Sinaai. Hij stierf op 21 maart 1739. Op dit ogenblik is zijn vader nog in leven, zodat de wezen nog zullen erven van hun grootvader.

Hun kinderen :

- Martinus-Joannes ° 27-11-1728	te Waasmunster
- Cornelius Augustinus ° 8-2-1730	te Waasmunster
- Carolus Dominicus ° 18-1-1732	te Belsele
- Maria Jacoba ° 20-11-1734	te Belsele
- Judoca Francisca 14-1-1736	te Belsele
- Joanna Martine ° 21-8-1737	te Belsele
- Andreas ° 4-7-1739	te Belsele

Mogelijks kwam in 1731-32 de familie de HOFSTEDE bewonen.

Verberckmoes Joanna Isabella hertrouwt op 22 april 1741 te Belsele met JOANNES DE WILDE ...

Uit dit huwelijk komen de volgende kinderen :

- Judoca ° 1742 Belsele
- Josephus ° 1743
- Josephus ° 1744
- Bernardus ° 1746

Het is dus dit uitgebreid gezin dat de hofstede in bezit krijgt ... in 1731-32 er komen wonen ... in 1750 alle andere erfgenamen uitbetaald heeft zodat de gehele hofstede hun bezit is geworden.

Joannes De Wilde was wellicht ook een man van aanzien ... ook hij is vaak vermeld als 'kerkmeester' als schepen van de vierschaar. Bij zijn overlijden werd ook een uitgebreide staat van goed opgemaakt (boek periode 1750-61 F° 161 en vlg. Hij overleed op 26 mei 1756.

Als landbouwwitbating was de hofstede in de 18de eeuw beslist op haar hoogtepunt, vermits er zoveel omliggende akkers als eigendom bij de hoeve behoorden.

Later komt de Eeckelaert-hofstede aan de oudste zonen JOANNES FRANCOIS en CORNELIUS AUGUSTINUS (Ook hij was een tijdlang BURGEMEESTER van Belsele).

De Herckenrode vermeldt over hem : "... opeenvolgend ontvanger, schepen en burgemeester van Belsele, gestorven zonder nakomelingen de 15de mei 1816; 86 jaar en 3 maand oud...".

Geschiedkundige situering

Tijdens het Tweede Oostenrijks tijdvak (1714-94) en dan vooral ten tijde van het bestuur van Maria-Theresia (1740-80) was het een economische bloeiperiode en ook een goede boerentijd voor onze gewesten. Hiervan heeft de familie VAN REMOORTERE genoten.

Deze voorspoedige tijd, valt ons ook op te merken uit de staten van goed, waarbij nu telkens heel wat luxe-artikelen vermeld staan (o.a. zilveren kandelaars, wijn, laken ...). Ook dienen we op te merken dat de zgn 'Franse tijd' (1794-1815) niet zo kwaadaardig is geweest voor de hofstede en voor Belsele in 't bijzonder. De gemeente had het nieuwe denken blijkbaar vlug aanvaard. Door de wet van 9 Vendemiaire jaar IV Franse Revolutie werd Belsele tot kantonhoofdplaats verheven met de eraan onderhorige gemeenten : Waasmunster, Elversele, Tielrode, Temse, e.a. We achten ons bovendien nog gelukkig dat er uit die periode nog heel wat dokumenten zijn bewaard gebleven. Is dit alles te danken aan onze 'hofstede-burgemeester' Cornelius-Augustinus Van Remoortere ?

In 'Tableau d'habitants de l'an VIII de la République' staat vermeld :

- Corneille Augustin Van Remoortere : cultivateur 70 j
- Jean Francois Van Remoortere : cultivateur 71 j
- Jean Van Puyvelde; domestique 23 j
- Waterschoot Charles : domestique 16 j

Op de kleine hoeve, naast onze hofstede (kaart nr. 26) woonden toen als pachters : Alexandre Zaman 48 j § Françoise Verbeek en hun zes kinderen.

We vinden Cornelius Augustinus het laatst vermeld in het bevolkingsregister van 1815. De hofstede staat daar vermeld onder nr 324/183 Schreyberg

- Corneille Augustin : Propriétaire-cultivateur
- Françoise Decouck : servante
- Pierre Joos : domestique
- Joseph Fierens : domestique

In 'Contribution foncière' lezen we dat Corn. Aug. Van Remoortere de volgende eigendommen bezat :

- in de wijk wijacker nr. 29
- in de wijk schoonhout : nr. 17, 18, 19, 20, 21, 26, 27, 28, 29, 31, 33
- in de wijk moestjen : nr. 41

Totale belasting : 115-56-00

- P.S.
- Martinus Van Remoortere, echtg. Elizabeth Eeckelaert, was schepen van Waasmunster van 1696 tot 1712
  - De vader van Joanna Is. Verberckmoes was Jean. Hij was schepen van Waasmunster van 1683 tot 1686.
  - Joannes Augustinus Van Remoortere, broer van Martinus-Adrianus huwde met Anne De Brauwer. Hij was griffier van de 'baronnie d'Exaerde'.

De hofstede ten tijde van de Familie Moreel

In 'Notations d'habitants de Belcele' 1 nov 1819 vinden we reeds deze familie aangegeven als eigenaar-bewoner.

MOREEL JEAN-BAPTISTE was 'maître d'école te Sinaai tijdens de Franse Revolutie. Hij werd geboren te Drongen en was een eerste maal gehuwd met DE MAESSCHALCK CORNELIE 'maîtresse d'école'. Hij woonde als gemeente-onderwijzer in het dorp in de schoolgebouwen van toen (waar thans het gemeentehuis staat).

Tot 1811 (12 ?) was hij gemeente-onderwijzer te Sinaai en tevens gemeenteraadslid. In de begroting van 1813 van de gemeente Sinaai komt hij echter niet meer voor en is er reeds een andere onderwijzer in zijn plaats aangeworven. Aangezien zijn dochtertje Jeanne nog te Sinaai werd geboren en het jaar nadien zijn zoontje Amandus (° 15 dec 1816) reeds te Belsele, moeten we aannemen dat hij wellicht na de dood van Cornelius Augustinus Van Remoortere in 1816 de hofstede in zijn bezit heeft verkregen.

Uit zijn eerste huwelijk vermelden we de volgende kinderen :

- Victoire ° 1791
- Dominique ° 1792
- Arnelie ° 1799
- Joannes (Jean-Baptiste) ° 1807

De onderwijzer MOREEL J.-B. is dus bij zijn tweede huwelijk landbouwer geworden op onze hofstede. Zijn tweede echtgenote was VAN GOETHEM ANNA. In register 1819 staan vermeld :

- Moreel J.B. 60 j (cultivateur)
- Van Goethem Anna (40 j)

met hun kinderen :

- Jean Baptiste 12 j
- Marie 10 j
- Constance 9 j
- Pierre 7 j
- Franciscus 6 j
- Jeanne 3 j geboren te Sinaai
- Amandus ° 15 dec 1816 te Belsele

+ Moreel Marine : 64 j.

Tijdens het beheer van de familie Moreel zijn er steeds meerdere knechten op de hoeve geweest. Was dit noodzakelijk om de onderwijzer-landbouwer in zijn behendigheid of kunde bij te staan ? Op 1 november 1819 staan vermeld :

- Versture Baudouin 30 j
- De Clercq Fossine 21 j

Bij de telling van 1847-56 (vader en moeder reeds overleden)

- Moreel J.B. (Johannes) 40 j
- Moreel Franciscus 34 j
- Moreel Marie 39 j
- Moreel Constantia 38 j
- Moreel Joanna : 30 j
- Moreel Clementina : 29 j

knechten : Laureys Pieter
Laureys Cortenier
Van Hese Jacobus

Het is deze knecht Pieter Laureys, afkomstig van Waasmunster die later zelf nog als pachter de hoeve komt bewonen, ten tijde van de familie Robert. Op dat ogenblik is het bedrijf geen schitterende landbouwuitbating, daarom zal ook hij de hoeve ook als herberg gaan uitbaten. Ze werd daardoor ook een tijdlang Hof De Groene Boomgaard genoemd.

Bij de telling van 1857-67 staan vermeld

- Moreel Joannes (J-B) landbouwer : ongehuwd
- Moreel Franciscus
- Moreel Marie
- Moreel Clementine

Als knechten :

Van Hese Jacobus
Van Hese Franciscus

Enkele andere leden van het gezin, zijn gehuwd en hebben zich o.a. te Sinaai gevestigd.

Bij de telling van 1867-80 vinden we :

(dit op het ogenblik dat de familie Moreel de hofstede verkoopt)

In 1878 :

- Moreel J-B, Joannes
- Moreel Franciscus
- Moreel Marie Joanna
- Moreel Clementina

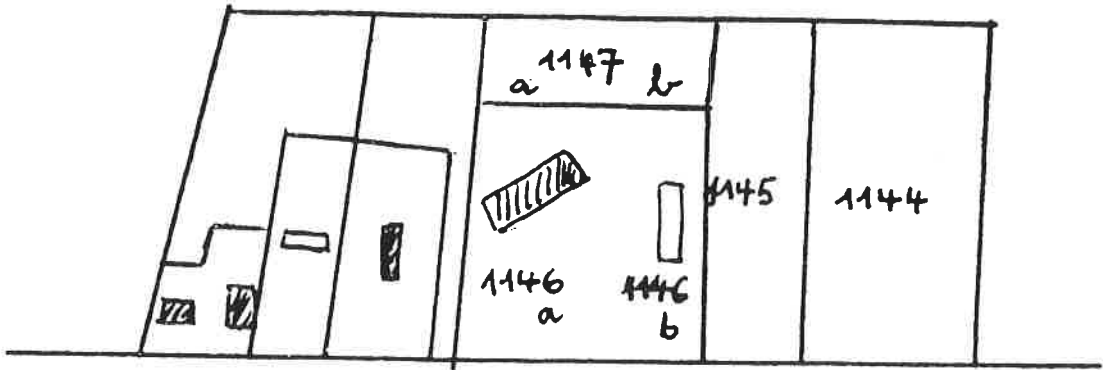
Hun knechten :

- Wuytack Francis
- De Staghter Petrus
- De Lansnoy

In 1878 werd de hofstede verkocht door Moreel J-B en Moreel broers en zusters aan Wed Jan Lod Robert (een Brusselse brouwersfamilie).

Uit de verkoopakten blijkt dat toen reeds de eigenlijke kadastrale indeling in voege was. Op de oude kadastrale plans van P.C. Popp (1854) zien we de hofstede afgebeeld met hoofdgebouwen. (Atlas Cadastral Parcellaire)

Hieronder een schets, met vermelding van de oude nummers :

Spijtig genoeg stellen we vast dat vele omliggende akkers uit de tijd van de familie Van Remoortere niet meer als eigendom bij de hoeve behoren. Wellicht zijn deze gronden na de dood van Cornelius Van Remoortere aan diverse eigenaars gekomen.

Reckelaert-hofstede

J. Maas - Van Hage

Schrijberg 203

9111 Belsele-W

Tel 03/772.25.44

03/772.31.78

— De hofstede als pachthoeve ten tijde van de Familie Robert

(1878 - 1919)

In 1878 kocht Wed Jan Lodewijk ROBERT de hofstede van de familie MOREEL.

In 1879 komt de hofstede door onderlinge 'partage' (verdeel) aan Amelinck Rob Frans, echtgenoot van ROBERT Elodie uit Sint-Niklaas.

In 1886 gaat de hofstede (alle kadastrale nummers) door VERKOOP naar ROBERT Frank Julianus en ROBERT Ludovicus, beide ongehuwd, brouwers te Sint-Niklaas.

Niemand van de familie ROBERT kwam echter de hofstede zelf bewonen. Het leek immers geen goede boerentijd en er was te weinig land aan de hofstede verbonden gebleven om ze ten volle rendabel te maken. Niet te verwonderen, dat er dan ook een pachter aan dacht, de hofstede gelegen 'langs den grooten weg van Sinay naer Waesmunster' uit te gaan baten als herberg.

Als landbouwwitbating had de hofstede bij vele pachters geen goede naam meer. Ze bleven er dan ook meestal slechts korte tijd wonen.

Dank zij de bevolkingsregisters vinden we verschillende pachters terug; doch wellicht niet allen, aangezien tussen de tellingen er mogelijks nog andere pachters een korte periode op de hoeve verbleven.

Ook nu deed de hofstede zeer vaak dienst als tweewoonst.

Bij de telling van 1867-80 staan vermeld :

De Vleeshouwer Fredericus-Vergauwen

° 27 jan 1834 Waasmunster

met hun kinderen : Aloysius, Alfonsus, Petrus en Rosalia.

Vanaf de telling 1891-1900 werd de hofstede aangeduid als gelegen in de Hofstraat (tot 1977 !)

Bij deze telling vinden we :

Pieter Laureys (° 6 oct 1830) § Strylleman Maria.

Voor Pieter is het beroep van 'landbouwer' aangegeven, terwijl zijn echtgenote als 'tapster' staat vermeld.

Hun kinderen :

- Leontine (tapster)
- Hendrik
- Magdalena

Bij dezelfde telling, voor dezelfde woning staan eveneens vermeld : Impens Charles § Laureys Leontine (bij ingeschreven) met hun kinderen : Rozalia, Pieter, Alfons.

Ze gebruikten de hofstede dus als TWEEWONST en trachten er hun brood te verdienen met de landbouwwitbating en met de HERBERG. Zo geraakt de hofstede een tijdlang bekend als 'De Groene Boomgaard'. Toch lijkt ons de naamgeving nu zinvoller als EECKELAERT-HOFSTEDE.

Te meer omdat we alzo de eigenlijke bouwers eer aandoen !

In deze periode telde de 'grote weg van Sinay naar Waasmunster' toen Hofstraat genoemd slechts een vijftal huizen. De Eeckelaert-hofstede met de twee kleine hofsteden ernaast, en aan de kruispunten (met de huidige Schoonhoudtstraat) de herberg 't Jagerken' en op het kruispunt van 't Schreyberg 'het huis van Commerce'.

Aan de overzijde van het kruispunt de herberg 'De duizend appelkens'.

Bij de telling van 1901-1910 vinden we :

Spitaels Franciscus § Braem Celeste

+ zoon Fredericus

Toch weten we langs mondelinge overlevering dat ook de volgende personen een tijdlang op de hoeve (vaak als tweewoonst) verbleven.

- de families Fierens; Ward Cladorp-Claes; Gust Vermeulen - Joos e.a.

Ten tijde van de familie De Meester - Smet

In 1908 huwde Joannes-Bapt DE MEESTER met Adèle Smet en kwamen in datzelfde jaar de hofstede bewonen.

Later zou deze landbouwer-pachter de hofstede in eigendom bekomen (1919).

Tijdens deze periode werd de hofstede als landbouwitzbating sterk uitgebreid. Er werden heel wat bergplaatsen vernieuwd en bijgebouwd. Dit gebeurde nog in de gezegende tijd, dat bijna alle kinderen van het gezin in hun jeugd jaren aan het bedrijf meehielpen.

In deze periode (1930-40) was de hofstede dan ook bekend voor haar vlasbewerking.

Ten tijde van de familie Maes - De Meester

Sinds 1948 kwam de hofstede in het bezit van de dochter van J.B. De Meester, Anna De Meester, gehuwd met de heer Alfons MAES.

Ook in deze periode bloeide de landbouwitzbating ten volle en werd ze als tweewoonst gebruikt :

gezin De Meester - Smet en Maes - De Meester

Victor Smet-Bogaert en Maes-De Meester.

Wegens het overlijden van de heer Maes Alfons (1969) en het feit dat geen van de kinderen Maes zich voor het boerenbedrijf interesseerde, is de hofstede momenteel als landbouwitzbating stopgezet. Tijdens 1988-89 kreeg de hoeve als geheel een grondige restauratie van de nieuwe eigenaar : de familie J. Maes - Van Hoyer.

Zo kan een brok kultuurgoed, dat getuigt van de natuurlijke zin voor het schone van de vroegere vakman behouden blijven, al heeft het zijn oorspronkelijke functie verloren.

Pracht van de hofstede : vorm en sfeer

"Mijn huis en mijn hof, ziedaar mijn wereld" zo sprak een boer en zijn woorden werden historisch. Er steeks een diepe waarheid in, al bestaat het gevaar dat men deze uitdrukking verkeerd zou verstaan. Toch is het zo, dat een HOFSTEDE een wereld op zichzelf vormt. Vroeger was dit zonder meer duidelijk. Men moest op de hofstede buiten het meest rechtstreekse landbouwwerk en de veelteelt ook vaak spinnen en weven (ten tijde van de familie Van Remoortere) vlas bewerken (De Meester - Smet) brood bakken (het bakhuis met de oven is nog steeds bruikbaar), bier brouwen (familie Eeckelaert), olie slaan, aan bijenteelt doen ... e.a.

De hofstede was in vroegere tijden dan ook een toevluchtsoord voor vele mensen. Vandaar dat ze zeer vaak als tweewoonst werd gebruikt.

Meermaals waren dan ook inwonende knechten en meiden aanwezig. We zouden bovendien ook kunnen stellen dat de hofstede een tijdlang als zgn HOOGHOF heeft dienst gedaan; een periode dat de pachters op de kleine hoeve (in de Caerte nr. 26) woonden. Terwijl de heren op de eigenlijke Eeckelaert-hofstede woonden. Tot 1815 behoorde de kleine hofstede als 'neerhof' bij de eigendom.

Het is evident dat de hofstede speciale plaatsen had om de knechten en meiden onder te brengen. Buiten de stoel van het woonhuis, aan de achterzijde, zijn nog duidelijk de sporen merkbaar van een vroegere fundering, van het schotelhuis, het zgn 'karnkot'. Ook hier waren kamers en vertrekken om de vele bewoners in bepaalde perioden te huisvesten.

Het is dus geen zeldzaamheid als we thans nog talrijke 'achterbouwen' aan het woonhuis aantreffen.

De hofstede moest dienen om mensen te herbergen, maar ook moest ze een onderkomen bieden om de oogst te bergen, de machines, de dieren, het grote en het kleine alaam.

Daarom hadden we op de hofstede tegenover het woonhuis, de stallingen en de schuur.

HOFSTEDE EN ERF HEBBEN EEN OPPERVLAKTE VAN 76 a 90 ca.

De voortuin is langs de straat een 100-tal m breed, zodat de voorbijganger niet ongemerkt aan de invloed en sfeer kan voorbijgaan.

— De hofstede ... bouwkundig bekeken

De hoeve dagteken van 1665, zoals op een witte steen met waterhoofd en vruchtenmotief, wordt vermeld.

ANTHONIUS en ANNA EECKELAERT zijn de 'bouwheren' geweest. Toch hebben we tot op heden niet kunnen achterhalen, wie de eigenlijke bouwer is geweest.

Zoals we reeds bij het begin van deze brochure aangaven, is de hofstede een typisch WAASLANDSE hofstede.

Ze vertoont de klassieke opstelling van gebouwen en respecteert de algemene verhoudingen van dit hoevetype.

Op het binnenerf treft men de gebouwen in een open driehoek aan, binnen een rechthoekige omwalling of omsloten door een geschoren haag. Links, in haakse stand ten opzichte van de weg, bevindt zich het woonhuis. Rechts ten opzichte van de weg, vinden we de dierenstallen en de bergplaatsen, schuur en wagenkot.

Door de inrijpoort ... op het erf ...

Kenmerkend voor onze hofsteden, hoe verschillend van streek tot streek, is de inrijpoort. Hier momunmentaal, daar eenvoudig betekent de poort de afsluiting van de hofstede en tevens de ingang. Ook hier is de Eeckaert-hofstede trouw aan haar streek. Het is blijkbaar zo dat de mensen uit het Meetjesland en het Waasland gewedijverd hebben voor de mooiste poort in gesmeed ijzer. Onze hofstede heeft thans een eerder eenvoudig doch sierlijk smeedijzeren hek, met gemetselde pijlers, waarop een platte steen ligt.

Allerlei plantengroei, waaronder een rij witte berken, vormt samen met de omwalling de grenslijn. De vroegere hofstraat (nu Schrijberg) vormt de grenslijn tussen Waasmunster en Sint-Niklaas-Belsele, op de weg naar het toeristisch pleisteroord van Waasmunster-heide.

De voorgevel

De voorgevel vertoont een uitgesproken architecturaal karakter, zodat men hier van een 'herenwoning' kan spreken.

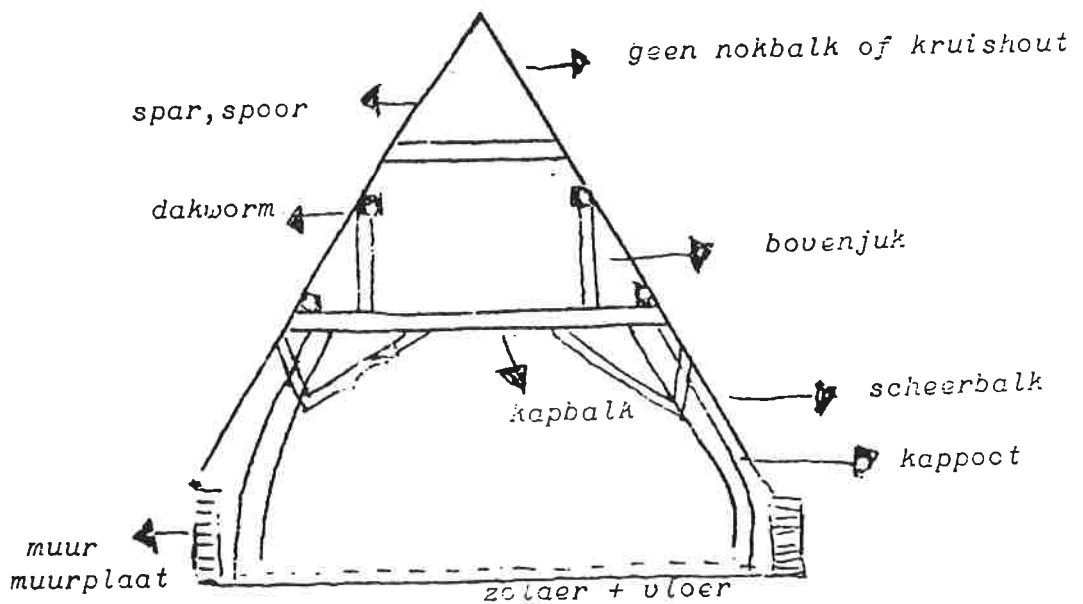
De voordeur is gevat in een rondboog uit witte zandsteen, waarvan de aanzetstenen in een sierlijk drupmotief zijn uitgevoerd. Boven de geprofileerde waterlijst van de deur, steeds in éénzelfde witte zandsteen, kijkt een ovaal opperlicht U aan. Het is tevens omlijst door een uitstekende witte zandsteen.

De vrij grote trapgevel met kapraam, bekroond met een topteken in de vorm van een bol op een voetstuk, geeft het centrale gedeelte van het woonhuis een zeer pittoresk uitzicht. De kruisvensters met volle halfluiken, die thans wit-blauw zijn geschilderd geven het geheel een smaakvol uitzicht.

Bijzonder opmerkenswaardig zijn ook de in blauw uitgevoerde gevelboordjes, boven de vensteropeningen, om alzo het gewicht van de dwarsliggers te ontlasten.

Voor de mensen op de hofstede, moest het woonhuis een bescherming geven. Deze gedachten kon niet beter uitgedrukt worden dan door het grote DAK.

De dakspant bij het woonhuis ziet er als volgt uit :

Bovenstaande constructie werd in de bekapping 5-maal uitgewerkt, naast elkaar. De dakbedekking bestaat nu uit oude dakpannen. Toch verraden de hoge zijgevelmuurtjes, dat er oorspronkelijk een stro-bedekking is geweest. Trouwens in die tijd was 'stro' zeer 'eerbaar'. Het mocht in geen geval verkocht worden.

Het was een bekende regel dat de pachter die het hof verliet het stalmest moest achterlaten en ook voldoende stro om het dak te vernieuwen. Stro werd verhandeld met 100 bussels 'geleyt' stro. Van riet is er echter nooit sprake. Aan de kanten van onze rivieren stond geen riet, wel lis en kalmoes, waarvan de 'rolingen' (wortels) gekouwd werden met medische doeleinden.

Zo bakte men tot 1955 brood op de Eeckelaert-hoeve

— De haard ...
een symbool ...

De woonkamer wordt beheerst door deze stemmingsvolle open haard bekleed met Delfse tegeltjes.

De woonkamer

De ruime woonkamer (8 m bij 7 m wordt beheerst door een grote open haard, gemetseld in rode en grijs-blauwe klompsteentjes, waartussen de witte voegen een zeer verzorgd uitzicht geven.

De HAARD is een symbool van eenheid, het middelpunt van de neerzetting van een volkssam. Maar ook nu nog zien we dat er rond de vuursteede samen wordt gezeten als leden van éénzelve familie. De haard is de ereplaats van de woning.

De zetel van de huisvrouw en van de huisvader vinden er hun ereplaats. Zoals het in de oude boeken staat beschreven, weten we dat het huwelijk vroeger gepaard ging met het ontsteken van het haardvuur. Men geloofde trouwens ook dat de geesten van onze voorouders zich ophielden rond de haard. Men dacht dat de goede geesten het huis verlieten langs de haard indien deze niet brandde. Het is zeker de verste achtergrond voor de spreuk : 'Houdt uw haerdvier veilig' die nu vaak nog op een gedenkschotel bij een huwelijk staat gegrift.

Laat dit alles verre geschiedenis zijn en bijgeloof; het duidt er toch op dat de haard een bijzondere betekenis had. En die heeft hij ook nog voor de moderne mens.

De ornamenten zin sober (tin en steenwerk) maar dan ook weer geheel in de lijn van de boerentraditie met op de centrale plaats het nooit ontbrekende kruis. Op de schouw, op het 'kaveberd' van de Vlaamse haard treft men ook hier schalen, borden in gleiswerk en tin. Een oude eigen deur, met grendsel, verleent de toegang tot de woonkamer (zie foto). Opvallend hierbij is ook dat deze deuren vaak omzoomd zijn door eenzelve rode- en blauwe platte klompsteentjes. Boven de deur is een nis aangebracht waarin een Lieve Vrouwbeeld prijkt. Deze ereplaats krijgt Maria zowat overal in onze oude hoeven.

De zoldering van de woonkamer wordt geschraagd door twee indrukwekkende moerbalken met wolfstandversiering.

Ook treffen we de liefde tot de hofstede terug in de stijl van de meubelen. Het boerenmeubel straalt een soberheid, sierlijkheid en soberheid uit. Ook de 'luchter' met hoeven en de oude petroleumglazen, is er een zoveelste teken van.

Alzo brengt het woonhuis terug de sfeer binnen van vroegere tijden : stemmig, voornaam en landelijk.

Slotbeschouwing

"De landse woningen vormen het sierraad,
maken de schoonheid uit, van het Vlaamse gewest".

uit 'Land en Leven' St. Streuvels

Het gaat nu wel meer en meer doordringen, dat het boerenhuis een belangrijk deel is van onze volkskultuur en van onze cultuur kortweg. Die gang van zaken moet ons beslist verheugen. Er ligt in het boerenhuis een belangrijke brok cultuurgeschiedenis of anders uitgedrukt; een eerbiedwaardige som van menselijke waarden, die niet zelden ontroerend zijn, omdat zij spreken van een nooit aflatende vlijt, van vondsten, ambachtelijke kunde, bezorgdheden en volksgeloof, ja, van angst en gebrek. Om die schone en trouwe menselijkheid die eraan kleeft, gewrocht door geest en hand en gemoed, moeten wij, het nageslacht van dit boerenfolk, ons niet schamen. We staan tegenover dierbare relikten, ook tegenover een zinvol stuk verleden van ons folk.

Wie overtuigd is van deze kulturele en morele waarden van de plattelandse bouwrelikten; wie hun schoonheid op prijs stelt en vooral wie wordt bekoord door hun sfeer, zal het niet dwaas vinden, zich te bezinnen op de middelen en de mogelijkheden om tenminste de beste voorbeelden te bewaren.

Ik meen dat de EECKELAERT-hofstede dat beslist waardig is, wat ik trouwens reeds meermaals heb kunnen ervaren ter gelegenheid van belangstellende bezoeken. Het is de echte 'wonne' te kunnen wonen in een huis dat ziel heeft en ontelbare draden met het voorgeslacht en het verleden.

Wat deze korte studie betreft, was het slechts mijn bedoeling een eerste reeks gegevens als vrucht van jarenlange opzoekingen te bundelen. Mijn hoofdbedoeling is echter: de lezer opmerkzaam te maken, hem zelf te doen waarderen, bezinnen, doen ontdekken en waarderen.